

Arthur Konan Doyle

ŞERLOK HOLMSUN MACƏRALARI

Qozbel

Hekayələr

Tərcüməçi:
Samir Bulut

qanun nəşriyyatı

Arthur Conan Doyle

**THE ADVENTURES
OF SHERLOCK HOLMES**

The Crooked Man

Dünyaşöhrətli ingilis yazıçı, klassik detektiv janrının ən böyük nümayəndələrindən biri Artur Konan Doylun “Qozbel” adlı kitabına müəllifin müxtəlif illərdə qələmə aldığı “Qloriya Skott”, “Mesqreyvlərin ayini”, “Qozbel”, “Daimi xəstə”, “Tərcüməçinin başına gələn hadisə”, “Dəniz müqaviləsi”, “Holmsun son əməliyyatı”, “Boş ev” və digər hekayələr daxil edilib. Kitabda Artur Konan Doylun ədəbi qəhrəmanı Şerlok Holms və Doktor Vatsonun müxtəlif macəraları yer alıb. Kəskin süjetli hadisələr oxucunu öz ardınca aparır.

Arthur Conan Doyle THE ADVENTURES OF SHERLOCK HOLMES
The crooked man

Artur Konan Doyl ŞERLOK HOLMSUN MACƏRALARI
Qozbel

Janr: detektiv

Yaş qrupu: 12+

Ölçü: 130x200 mm

Cild: yumşaq

Səhifə sayı: 256

Naşir: Şahbaz Xuduoğlu

Tərcüməçi: Samir Bulut

Redaktor: Rövşən Ağayev

Mətn dizaynı: Rəhilə Şamil

Qapaq dizaynı: Kənan Eynullayev

Qanun Nəşriyyatı

Bakı, Azərbaycan, AZ1102, Tbilisi pr., 76

Tel.: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18

Mobil: (+994 55) 212-42-37

e-mail: info@qanun.az

www.qanun.az

www.fb.com/Qanunpublishing

www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-9952-36-337-1

© Qanun Nəşriyyatı, 2020; 2026

© Arthur Conan Doyle, 1893

Bu kitabın Azərbaycan dilinə tərcümə və yayın hüquqları
Qanun Nəşriyyatına məxsusdur. Kitabın təkrar və hissə-hissə
nəşri "Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında"
Azərbaycan Respublikasının Qanununa ziddir.

MÜNDƏRİCAT

“QLORİYA SKOTT”	6
MESQREYVLƏRİN AYINI	29
REYGET SKVAYRLARI.....	53
QOZBEL	77
DAİMİ XƏSTƏ	98
TƏRCÜMƏÇİNİN BAŞINA	118
GƏLƏN HADİSƏ	118
DƏNİZ MÜQAVİLƏSİ.....	140
HOLMSUN SON ƏMƏLİYYATI.....	180
BOŞ EV.....	202
NORVUDLU PODRATÇI.....	229

“QLORIYA SKOTT”

– Mənim burada bəzi kağız-kuğuzum var, – qış axşamlarının birində buxarının yanında oturduğumuz zaman dostum Şerlok Holms dedi. – Vatson, onlara baxsanız, pis olmaz. Bu sənədlər qeyri-adi işlərdən birinə – “Qloriya Skott” hadisəsinə aiddir. Hakim Trevor bax bu kağızı oxuduqda ürəyi tutdu və bir daha özünə gəlmədən öldü.

Şerlok Holms yazı masasının yeşiyindən köhnə və qaralmış bir qutu çıxartdı, onun içindən boz rəngli bir kağız götürüb mənə uzatdı. Kağızda bunlar yazılmışdı:

“Bizə elə gəlir ki, quş məsələsini qurtardıq. Məlumata görə, müəssisənin direktoru Hadson milçəkqıranlar haqqında hər şeyi danışib. Dişi qırqovullardan ehtiyatlı olun”.

Gözlərimi bu müəmmalı məktubdan çəkdikdə gördüm ki, Holms üzümündəki ifadədən çox məmnun qalıb.

– Fikirli görünürsünüz, – o dedi.

– Başa düşmürəm, necə ola bilər ki, belə bir kağız kimisə dəhşətə salsın. Mənə elə gəlir ki, bu sadəcə mənasız bir kağızdır.

– Ola bilər. Amma bu faktdır ki, sağlam və yaşlı bir adam onu oxuduqdan sonra, elə bil, güllə ilə vurulub yerə yıxıldı.

– Dedikləriniz maraqlıdır, – dedim. – Amma nə üçün elə hesab edirsiniz ki, bu işlə mütləq tanış olmalıyam?

– Çünki bu mənim ilk işimdir.

Cinayət işlərinin araşdırılması sahəsinə dostumun hansı səbəbdən maraq göstərməsini öyrənmək üçün çox çalışmışdım. Amma o, indiyə qədər bunu açıb deməmişdi. İndi o, kreslodə oturub kağızları dizinin üstünə qoymuşdu. Sonra qəlyanını yandırır tüstülətdi və səhifələri çevirməyə başladı.

– Viktor Trevor haqqında sizə heç zaman danışmamışam? – Şerlok Holms soruşdu. – O, kollecdə oxuduğum iki il ərzində mənim yeganə dostum olub. Vatson, mən qaraqabaq adam idim, saatlarla otağında tək qalıb, ətrafda gördüyüm və eşitdiyim hər şey haqqında düşünürdüm. Öz üsulumu yaratmağa elə o zamandan başlamışdım. Buna görə də öz yaşadlarımla ünsiyyət qurmurdum. Əgər boks və qılıncoynatmanı nəzərə almasaq, mən çox da idman həvəskarı deyiləm, bir sözlə, yaşadlarımla məşğul olduğu şeylər məni maraqlandırmırdı, ona görə də bizim ümumi maraq nöqtəmiz yox idi. Trevor mənim yeganə dostum oldu; bir dəfə səhər-səhər kilsəyə gedirdim, bu vaxt bir teriyer iti üstümə cumub ayağımdan qapdı və biz bu itin sayəsində təsadüfən tanış olduq. Dostluğumuzun əvvəli bayağı da olsa, güclü idi. On gün yataqda yatdım, Trevor isə hər gün gəlib mənə baş çəkirdi. İlk vaxtlarda söhbətimiz bir dəqiqədən uzun sürmürdü, sonra Trevor bizdə daha çox vaxt keçirməyə başladı, semestrin axırında isə biz artıq yaxın dostlara çevrilmişdik. Səmimi və mərd, şən və işgüzar olan Trevor mənim tamamilə əksim idi, buna baxmayaraq, bizi birləşdirən çox şey vardı. Mənim kimi onun da dostlarının olmadığını öyrəndikdə bir-birimizə daha da yaxınlaşdıq.

Nəhayət, o, tətlimizi onun atasının Norfolkdakı Doniforp kəndində yerləşən malikanəsində keçirməyi təklif etdi, mən də həmin ay onun qonaqpərvərliyindən istifadə etməyi qərara aldım...

Görünür, zəngin və möhtərəm bir insan olan qoca Trevorun yaxşı malikanəsi vardı. Doniforp – Laqmerdən şimalda, Brodzun yaxınlığında yerləşən kiçik bir kənddir. Trevorun böyük kərpic malikanəsi, qədim üslubda palıd dirəklər üstündə tikilmişdi. O yerlərdə ördək ovlamağa, balıq tutmağa əla şərait vardı. Trevorların kiçik, amma səliqəli kitabxanası seçmə kitablardan ibarət idi. Başa düşdüm ki, onu evin keçmiş sahibindən evlə birlikdə alıblar. Bundan başqa, qoca Trevorun babat bir aşpazı vardı, odur ki, burada yalnız həddindən artıq vasvası olan adam öz vaxtını xoş keçirə bilməzdi.

Trevor çoxdan dul qalmışdı. Mənim dostumdan başqa, onun övladı yox idi. Eşitmişdim ki, onun bir qızı da varmış, amma o, Birminhemdə qonaq qalarkən difteriya xəstəliyindən ölüb. Qoca hakim məni maraqlandırdı. Onun savadı az olsa da, çox sağlam və ağıllı bir adam idi. Kitablara həvəs göstərməsə də, tez-tez səyahətə çıxardı, buna görə də çox şey görmüş və gördüklərini yadda saxlamışdı. Enlikürək və dolu bir adam idi, sıx və çal saçları, qarayanız üzü və mavi gözləri vardı. Baxışları iti və kəskin idi, amma ətraf yerlərdə xeyirxah və səxavətli bir insan kimi məşhurlaşmış, mərhəmətli bir hakim kimi ad qazanmışdı.

Bir-iki gün olardı ki, oraya getmişdim, nahar yeməyindən sonra oturub portveyn içirdik. Dostum müşahidəçilik qabiliyyətimdən və deduksiya üsulundan söhbət açdı. O vaxtlar mən öz üsulumu sistem halına salsam da, harada tətbiq edəcəyimi dəqiq bilmirdim. Görünür, qoca elə hesab edirdi ki, onun oğlu mənim məharətimi çox şişirdir.

– Mister Holms, öz üsulunuzu mənim üzərimdə sınayın, – o, gülə-gülə dedi; həmin gün onun kefi kök idi, – mən mülahizə və nəticələr çıxarmaq üçün gözəl obyektəm.

– Qorxuram ki, sizin haqqınızda çox şey deyə bilməyim, – dedim. – Yalnız bunu güman edirəm ki, son ildə siz kimdənsə qorxmuşsunuz.

Qocanın dodaqlarında gülüş donub qaldı, o, gözlərini təəccüblə mənə zillədi.

– Bəli, bu doğrudur, – o mənimlə razılaşdı və oğluna tərəf dönüb dedi: – Bilirsənmi, Viktor, biz brakonyerləri buradan qovduqda, onlar and içdilər ki, bizi öldürəcəklər. Bir müddətdən sonra həqiqətən də ser Edvar Hobinin üstünə hücum çəkdilər. O vaxtdan bəri mən ehtiyatı əldən buraxmıram, hərçənd bilirsən ki, mən qorxaq deyiləm.

– Sizin çox gözəl əl ağacınız var, – deyə davam etdim. – Üstündəki yazıdan müəyyən etdim ki, bu əl ağacını bir ildən çox deyil ki, özünüzlə gəzdirirsiniz. Amma onu qorxunc silaha çevirmək üçün ucunu deşib ora qurğuşun tökmüşsünüz. Əgər kimdənsə qorxmasaydınız, bunu etməzdiniz.

– Daha nə deyə bilərsiniz? – qoca Trevor gülümsəyərək soruşdu.

– Gənclik vaxtlarınızda tez-tez dava etmişsiniz.

– Bu da doğrudur. Bunu haradan bildiniz? Burnumun ayrı olduğundanmı?

– Yox, – deyə cavab verdim, – qulaqlarınızın formasından, onlar başınıza tərəf sıxılıb. Belə qulaqlar boksla məşğul olan adamlarda olur.

– Daha nə deyə bilərsiniz?

– Tez-tez yer qazmışsınız, əllərinizdəki qabarlar da bunu göstərir.

– Bütün sərvətimi qızıl mədənlərində qazanmışam.

– Siz Yeni Zelandiyada olmuşsunuz.

- Yenə düz tapdınız.
- Yaponiyada da olmuşsunuz.
- Tamamilə doğrudur.
- Siz adının baş hərfləri C.A. olan adamla yaxın olmuşsunuz, sonra isə onu unutmaq istəmişsiniz.

Mister Trevor yavaş-yavaş ayağa qalxdı, iri mavi gözləri ilə mənə qəribə, vəhşi bir baxışla baxdı və birdən huşunu itirib, qoz qabığının töküldüyü süfrənin üstünə yıxıldı. Vatson, təsəvvür edin ki, biz ikimiz də, onun oğlu və mən necə sarsıldıq. O, tez də özünə gəldi. Mister Trevorun yaxasını açıb, üzünə soyuq su çilədik. O, dərindən nəfəs alıb başını qaldırdı.

– Ah, uşaqlar! – o, zorla gülümsəyərək dedi. – Yəqin ki, mən sizi çox da qorxutmadım? Möhkəm adam kimi görünməm də, ürəyim zəifdir, bəzən məni pis vəziyyətə salır. Mister Holms, bilmirəm bunu necə bacarırsınız, amma bütün xəfiyələr sizinlə müqayisədə südəmə körpə kimidirlər. Bu əsl istedaddır, həyatında çox şey görmüş bir insana inana bilərsiniz.

Bilirsinizmi, Vatson, mənim bacarığıma bu qədər yüksək qiymət verilməsindən sonra düşündüm ki, bu peşə ilə məşğul ola bilərəm. Amma o günə qədər bu yalnız mübaligə idi. Amma mən o anda qoca Trevorun qəfil huşunu itirməsindən başqa heç nə düşünmürdüm.

– Ümid edirəm ki, sizin qəlbinizə toxunacaq bir şey demədim? – soruşdum.

– Siz ən ağırılı yerimə toxundunuz. Lütfən, sualıma cavab verin: bunları necə bildiniz və mənim haqqımda daha nələr öyrənmişsiniz?

– Bunun çox sadə izahı var, – deyə cavab verdim. – Balığı sudan çıxarmaq üçün qollarınızı çırmayanda biləyinizdə C.A. hərflərini gördüm. Hərflər silinsə də, görünürdü, onların ətrafında olan dəridə əmələ gəlmiş ləkədən aydın